

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorim dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korruptionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

This project is funded by the European Union

МОНИТОРИНГ БРИФ

На судски постапки поврзани со
организиран криминал и
корупција

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калаџиџев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската Унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски иницијативи и Коалицијата „Сите за правично судење“ и истата не ги одразува ставовите на Европската Унија

Достапно единствено како електронско издание

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

Во извештајниот период што се однесува на месец март 2021 година, беа мониторирани вкупно 38 закажани рочишта за кривични постапки од областа на организираниот криминал и корупцијата, од кои 19 беа одржани, а 13 беа одложени. Дополнително, 6 термини за рочишта беа отповикани со претходно известување од страна на Судот поради здравствени пречки за присуство предизвикани од причини поврзани со COVID-19.

К-817/11 „Маџар Телеком“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување“ од член 353 став 5 вв став 4 и став 1 од КЗ, постапката е по стариот ЗКП

На ден 24.03.2021 година, на рочиштето за главен претрес беа изведени материјални докази, предложени од страна на одбраната. Изведувачето на доказите беше направено со читање на насловот од истите од страна на судијата. Исто така, странките се произнесоа по однос на поднесок доставен од страна на одбраната, со кој одбраната бара судијата да го земе предвид фактот дека за еден од обвинетите, јавен обвинител кој претходно го застапувал обвинението се откажал од кривично гонење. На ваквиот предлог, се спротиставил јавниот обвинител.

К-1493/17 „Тотал“

Предметот се води за кривично дело „Даночно затајување“ од член 279 став 2 вв став 1 вв член 45 од КЗ.

Закажаното рочиште за главна расправа за ден 08.03.2021 година се одложи, поради отсуство на бранителите на обвинетите лица, а заради здравствени причини поврзани со КОВИД-19 вирусот.

К-1959/17 „Тортура“

Предметот се води за кривично дело „Мачење и друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување и казнување“ од член 142 став 1 од КЗ.

На ден 08.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа, по претходно завршено директно и вкрстено испитување за време на претходните рочишта, се спроведуваше дополнително испитување од страна на судот на еден од обвинетите, со цел појаснување на дел претходно дадени одговори. Исто така, на рочиштето беше спроведено директно и вкрстено испитување на друг обвинет, на предлог на одбраната.

На ден 12.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа во фаза на доказна постапка, беа испитани двајца обвинети на предлог на одбраната. Обвинетите лица беа испитани директно од страна на одбраната и вкрстено од застапникот на обвинението. Можноста за вкрстено испитување ја искористи и застапникот на оштетеното лице во предметот, а претседателот на судечкиот совет исто така постави неколку прашања во насока на појаснување на веќе дадените одговори. Текот на рочиштето се евидентираше преку аудиовизуелно снимање, а паралелно се водеше и записник од страна на записничар преку директно внесување. Имајќи предвид дека пред започнување на главната расправа, збор побара еден од бранителите во постапката и наведе дека претходно дадениот предлог за испитување на обвинет го повлекува, претседателот на судечкиот совет наведе дека во овој момент не бара од застапникот на обвинението да се произнесе односно дека ќе се започне со испитување на друг обвинет, по кое испитување ќе му биде дадена можност на застапникот на обвинението за произнесување на предлогот за повлекување. По завршување на испитувањето, збор побара

застапникот на обвинението и повикувајќи се на член 391 став 3 од ЗКП, по однос на предлогот за повлекувањето, побара да се прочита исказот даден на обвинетиот во претходна постапка. По ова, збор побара бранителот кој бараше повлекување на предлогот за испитување, и наведе дека не може застапникот на обвинението да се повикува на член 391 став 3, туку треба да се изјасни дали дава согласност за повлекување на предлогот или не, а дека во ваква ситуација повикувајќи се на член 391 став 3 евидентно е дека истиот не дава согласност за повлекување на предлогот и од страна на судечкиот совет треба да биде донесено решение. По ова, судечкиот совет се повлече на советување и гласање, по што беше донесено решение да се прочита исказот на обвинетиот даден во претходна постапка.

По директно испитување на вториот обвинет од страна на одбраната, беше дадена можност за негово вкрстено испитување од страна на застапникот на обвинението и застапникот на оштетеното лице. Јавниот обвинител наведе дека во интерес на времето, бара да се прочита исказот и на овој обвинет поради несовпаѓање на исказот даден на денешното рочиште за главна расправа и исказот кој го дал во претходна постапка, но притоа истакна и дека директното испитување не било на околности на кои тој можел да испрашува вкрстено, додека застапникот на оштетениот изјави дека по однос на овој обвинет нема вкрстени прашања. По ова, збор побара одбраната и наведе дека застапникот на обвинението во повеќе наврати го користи членот 391 став 3 и дека до сега суштинско отстапување од она што е кажано во претходна постапка и на главна расправа нема, а дополнително тоа што немал прашања во вкрстено испитување на околности на кој би можел да поставува прашања, не може да биде своевиден изговор за да се бара да се чита исказот даден во претходна постапка. По ова, беше донесено решение од страна на Судот да се прочита и овој исказ на обвинетиот, даден во претходната постапка.

На ден 18.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа, а во фаза на доказна постапка беше испитан еден од обвинетите, директно од страна на одбраната и вкрстено од застапникот на обвинението и застапникот на оштетеното лице. Дополнително, јавниот обвинител побара, а судот дозволи да се прочита исказ на обвинетиот даден во претходна постапка поради несовпаѓање со исказот даден на рочиштето за главна расправа. На ова реагираше одбраната наведувајќи дека застапникот на обвинението, под изговорот „дал различен исказ“, за секој обвинет до сега барал читање на исказите дадени во претходна постапка, а сето тоа без основ бидејќи до сега прочитаните искази дадени во претходна постапка упатуваат на тоа дека нема суштинска разлика од кажаното, дополнувајќи дека оваа законска одредба се злоупотребува. Дополнително, побараа од застапникот на обвинението да наведе точно во кои делови и со што се разликуваат исказите бидејќи не е доволно само да се повика на ова законска одредба, По ова, судечкиот совет се повлече на советување и гласање, по што беше донесено решение да се прочита исказот на обвинетиот даден во претходна постапка, идентично како и на претходните рочишта за главна расправа.

К-1413/19 „Талир 2“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в.став 1 в.в. член 22 в.в. член 45 од КЗ.

На 02.03.2021 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка, со испитување на вешто лице од областа на материјалното, финансиско и сметководствено работење, на

предлог на јавниот обвинител. Исто така, двата вешти наоди и мислења, изготвени од негова страна беа изведени како материјални докази.

На 16.03.2021 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради отсуство на бранители на еден од обвинетите.

К-1925/20 „Тревник“

Закажаните рочишта за главна расправа на ден 04.03.2021 и 18.03.2021 година година беа одложени. Причината за одлагање на овие рочишта е поради отсуство на бранители на обвинетите лица, кои се позитивни на КОВИД-19 вирусот. Информацијата за причините за одлагање е добиена од страна на судијата.

К-2616/20 „Моќник“

Предметот се води за следните кривично дела: „Измама“ од член 247 став 4 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 2 во врска со став 1 во врска со член 23 од КЗ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ.

Рочиштето за главна расправа закажано за 15.03.2021 година беше отповикано со соопштение од страна на судот, објавено на нивната веб страна. Причината за отповикување е поради здравствени причини, односно еден од обвинетите има добиено решение за самоизолација.

На 25.03.2021 година, имајќи предвид дека на некое од претходните одржани рочишта, беа дадени воведни зборови од страна на обвинетите, на рочиштето се продолжи со давање поуки за правата на обвинетите од страна на судот и нивно произнесување по однос на вината за кривичното дело кое им се става на товар. Дополнително, во фаза на доказна постапка беа изведени материјални докази предложени од страна на обвинителството, на начин, односно со констатирање на записникот од страна на судијата дека "... се вметнуваат доказите од листата на докази на обвинението од доказ со ред.бр.1 заклучно до доказ со ред.бр.132 и истите се читаат...", меѓутоа истите не беа воопшто прочитани. Исто така, од страна на одбраната беа истакнати приговори по однос на дел од доказите на обвинителството – аудио снимени разговори и побараа судот таквите снимки да не ги изведе со оглед дека истите согласно ЗКП се недозволиви и немаат никаквадоказна сила, туку евентуално можеле да претставуваат некакви индикации, меѓутоа никако доказ врз основа на кои би се засновала судска одлука. Судот истакна дека одлука по однос на ваквиот предлог ќе донесе на наредно закажаното рочиште.

КОК-52/17 „Траекторија“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. став 1 в.в. член 22 од КЗ и кривично дело „Примање награда за противзаконито влијание“ од член 359 став 2 од КЗ.

Рочиштата за главна расправа закажани за 10.03.2021 и 26.03.2021 година, се одложија поради отсуство на бранител на еден од обвинетите, а заради здравствени причини како последица од инфекција со КОВИД-19 вирусот.

КОК-53/17 „ТНТ“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. став 1 в.в. член 23 став 1 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 3 в.в. став 1 в.в. член 23 став 1 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. член 22 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 3 в.в. со став 1 од КЗ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 од КЗ.

Рочштето за главна расправа, закажано за 03.03.2021 година, се одложи поради непотполн судечки совет, односно судија-претседател на советот, кој поради издадено решение се наоѓа во самоизолација.

КОК-57/17 „Топлик“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 в.в. со член 22 од КЗ.

Рочиштето за главна расправа, закажано за 30.03.2021 година беше отповикано, преку објавување на соопштение за јавност, на официјалната веб страна на Судот. Причината за отповикувањето е издадено решение за еден од обвинетите, поради самоизолација.

КОК-60/17 „Трезор“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 3 в.в. став 1 в.в. член 22 од КЗ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 3 и став 1 в.в. со член 24 од КЗ.

На ден 01.03.2021 година, во фаза на дополние на доказна постапка беше испитан сведок, предложен од страна на јавниот обвинител. Сведокот беше испитан директно од страна на застапникот на обвинението, и вкрстено од одбраната. За време на испитувањето, одбраната реагираше на поставените прашања од страна на јавниот обвинител, и сите приговори беа евидентирани на записник. Во таа насока, откако во неколку наврати јавниот обвинител изрази доза на незадоволство од добиените одговори од страна на сведокот, побара од судот да му биде дозволено на сведокот да му прочита делови од неговиот исказ даден во просториите на СЈО во текот на истрагата, но одбраната приговараше и се спротистави на ваквото барање со образложение дека, без сведокот да се прогласи за непријателски од страна на обвинителот судот не треба да дозволи било какво читање на претходно дадени искази од страна на сведокот. Судот по подолга расправија донесе решение исказот даден во фаза на претходна постапка да не се читаат на ова рочиште, доколку обвинителот овој сведок не го прогласи за непријателски.

Рочиштето за главна расправа на ден 22.03.2021 година продолжи во фаза на завршни зборови, при што застапникот на обвинението даде завршен збор. Во своите завршни зборови јавниот обвинител побара и конфискација од трето лице, и тоа: од две банкарски сметки на правното лице Финзи во износ од

800.036 денари и 145.619 евра, едно моторно возило Ауди А4 во вредност од 1.026.285 денари или вкупна конфискација во износ од 10.819.959 денари. Според обвинението штетата е 47.990.766 денари, па разликата од конфискацијата до целосната штета да ја надоместат обвинетите во вкупен износ од 37.169.609 денари. Со оглед дека е побарана конфискација од правното лице, кое во конкретниот предмет не е обвинето, постапката беше прекината со цел да се повика претставник на правното лице, како трето лице да учествува во постапката.

КОК-64/17 „Тендери“

Предметот се води за кривичното дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в со став 1 в.в. со член 22 од КЗ.

Рочиштето за главна расправа закажано за 23.03.2021 година беше отповикано преку објавување на соопштение за јавност на веб страната на Судот. Причина за отповикувањето е непотполн судечки совет, поради издадено решение за самоизолација на член на советот.

КОК-7/18 „Титаник“

Предметот се води за следните кривични дела: „Злосторничко здружување“ од член 394 став 1 од КЗ; „Злоупотреба на средствата за финансирање на изборната кампања“ од член 165-а став 1 в.в. член 45 од КЗ; „Повреда на избирачкото право“ од член 159 став 2 в.в. со став 1 в.в. со член 45 од КЗ; „Повреда на слободата на определување на избирачите“ од член 160 став 2 в.в. со член 23 и член 45 од КЗ; „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 5 в.в. со став 1 и член 23 од КЗ; „Фалсификување исправа“ од член 378 став 2 в.в. член 45 од КЗ; „Поткуп при избори и гласање“ од член 162 став 1 и в.в. со член 45 од КЗ; „Уништување на изборен материјал“ од член 164 став 2 од КЗ.

Рочиштата за главна расправа закажани за 01.03.2021 и 22.03.2021 година се одложија. Одлагањето на рочиштата е заради отсуство на еден од обвинетите, а поради тоа што лицето е позитивно на КОВИД-19, како и поради непотполн судечки совет, од причина што член на судечкиот совет се наоѓа во самоизолација, заради претходен контакт со лице позитивно на вирусот.

КОК-3/19 „Талир“

Предметот се води за кривичните дела „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в. став 1 в.в. член 45 од КЗ, „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 став 1 в.в. член 22 в.в. член 45 од КЗ, „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 4 в.в. став 3 в.в. став 1 в.в. член 24 в.в. член 45 од КЗ и „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 став 12 в.в. став 1 в.в. член 45 од КЗ.

Рочиштето за главна расправа закажано за 04.03.2021 година се одложи. Причината за одлагање е отсуство на претставник на обвинетото правно лице во предметот. Воедно истиот бил уредно викан, а причината за отсуството не му беше позната на судот. Во таа насока, претседателот на судечкиот совет констатираше дека заради отсуство на преставникот на обвинетото правно лице главната расправа се

има одложено повеќе пати, па заради тоа во повеќе наврати бил опоменуван да не биде причина за идни одлагања, поради што го задолжи да ги надомести трошоците за денешното одлагање, за кое нешто дополнително ќе биде донесено решение од страна на судот.

КОК-2/20 „Организатори на 27^{ми} април“

Предметот се води за кривичното дело „Терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста“ од член 313 од КЗ.

На 02.03.2021 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради непотплен судечки совет. Имено, член на советот – судија, во ист временски период, бил ангажиран во друг предмет исто како член на судечкиот совет.

На 05.03.2021 година, во фаза на доказна постапка беа испитани вкупно осум сведоци, предложени од страна на одбраната. Сведоците беа испитани директно и вкрстено, а за време на испитувањето, одбраната приговараше на поставените прашања од страна на јавниот обвинител, при што сите истакнати приговори беа евидентирани на записник. За текот на постапката се води записник преку диктирање од страна на судијата, а паралелно со тоа се врши евидентирање со аудиовизуелно снимање.

На ден 12.03.2021 година, беше планирано да се испитаат тројца сведоци предложени од страна на одбраната, а во продолжение да се продолжи со изведување на материјални докази. Меѓутоа, ниту еден од уредно повиканите сведоци не присуствуваше на рочиштето и поради тоа, а со цел да се запази економичноста на постапката обвинетиот Миле Јанакиески предложи овие тројца сведоци да се повлечат. Откако претставникот на обвинението се согласи со повлекувањето на сведоците и судот констатира дека исцрпена е листата на сведоци на обвинетиот Јанакиески, на ова рочиште се продолжи со изведување на материјални докази, предложени од страна на одбраната, кое нешто беше направено со презентирање на содржината на доказите од нивна страна.

На ден 16.03.2021 година, во фаза на доказна постапка беа испитани двајца сведоци, по предлог на одбраната. Директното испитување беше извршено од страна на одбраната, на начин што бранителот го водеше сведокот низ исказот со прашања, и притоа немаше истакнати приговори од спротивната страна. Иако имаше прилика, јавниот обвинител не ја искористи можноста за вкрстено испитување на овие сведоци.

На ден 18.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа беа испитани двајца сведоци, предложени од страна на одбраната. Судот го повлече претходно донесеното решение за исклучување на јавноста во делот на испитување на овие сведоци, со оглед дека Министерот за внатрешни работи нема дадено овластување за сведоците да можат да изнесуваат класифицирани информации и податоци. Дополнително на ова рочиште, беа изведени и материјални докази, исто така предложени од страна на одбраната. За таа цел, а поради чување државна тајна, судот донесе решение за исклучување на јавноста. Меѓутоа, согласно член 355 ст.2 од ЗКП, судот дозволи присуство на претставник на Коалицијата „Сите за правично судење“ во својство на стручна јавност.

На ден 25.03.2021 година главната расправа продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на еден од обвинетите, на предлог на одбраната. За време на директното испитување на обвинетиот од

страна на одбраната, не беа истакнувани приговори. Исто така, иако имаше прилика, застапникот на обвинението не пристапи кон вкрстено испитување на обвинетиот, ниту пак судот имаше прашања во делот на дополнително испитување.

Рочиштето за главна расправа, насрочено за 31.03.2021 година беше отповикано поради непотполн судечки совет, односно членови на советот се наоѓаат во изолација, поради позитивен тест на КОВИД-19.

КОК-49/20 „Меѓународен сојуз“

Предметот се води за кривичните дела „Измама“ од член 247 од КЗ, „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од член 273 од КЗ и „Неовластено изработување, држење, посредување и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од КЗ.

На 03.03.2021 година, во фаза на доказна постапка се изведуваа материјални докази предложени од страна на застапникот на обвинението, преку нивно визуелно презентирање со помош на технички уред и во кратки црти изнесување на содржината на доказот од страна на обвинителот. Исто така, обвинетиот Јовановски, преку судот до Јавното обвинителство на РСМ истакна барање за изземање на обвинителката Вилма Рускоска од постапувањето по овој предмет, од причини што иако се водела како претставник на обвинението, сепак освен за воведните говори повеќе никогаш не се немала појавено пред овој судечки совет, туку испраќала различни заменици обвинители кои оставале впечаток дека не се во тек со настаните и текот на постапката, а и воедно не било јасно кој е застапник на предметното обвинение а кој заменици, како и поради кои причини имало толку различни обвинители по овој предмет. По однос на барањето, судот истакан дека ќе одлучува Јавното обвинителство на РСМ, кое ќе им биде проследено веднаш по завршување на рочиштето.

На 10.03.2021 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со изведување на материјални докази предложени од страна на јавното обвинителство. Изведувањето на доказите беше направено со презентирање на содржината на доказите од страна на застапникот на обвинението. Текот на рочиштето се снимаше (аудио-видео), а паралелно со таквиот начин на евидентирање, се водеше и записник преку диктирање од страна на судијата. Исто така, одбраната реагираше по однос на материјалните докази, наведувајќи дека истите не им биле доставени во законски предидениот рок. Во таа насока, откако јавниот обвинител заврши со изведување на доказите, обвинетите и одбраната го искористија своето право на приговор и забелешки на изведените докази. Приговорите на одбраната и дел од обвинетите се однесуваа пред се на доказната вредност на изведените докази, и истите беа нотирани на записник. Судот им достави примерок на странките од решението на Републичкиот јавен обвинител со кое се одбива барањето за изземање на Јавниот обвинител Вилма Русковска поднесено од страна на обвинетиот Бојан Јовановски.

На 18.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа во фаза на доказна постапка беа испитани двајца сведоци. Со оглед дека сведоците биле предложени како од страна на јавното обвинителство, така и од страна на одбраната, а заради економичност и целисходност на постапката, истите беа испитани директно и вкрстено и од двете страни. За време на испитувањето на сведоците, одбраната и обвинителството меѓусебно приговараа за начинот на кој што се поставуваат прашањата, и истите приговори беа евидентирани на записник од страна на судот. Исто така, судот согласно чл.385 ст.7 од

ЗКП, се грижеше за дозволеноста на прашањата и праведно испитување, при што без истакнат приговор на спротивната страна реагираше на прашањата кои се поставуваат од страна на обвинетите лица. Во таа насока, судот коментираше на прашања и одговори за време на испитувањето од страна на одбраната. Еден од сведоците (лицето Орце Камчев) пред да се пристапи кон негово испитување, побара да биде изземен од сведочење, од причина што неговиот кредибилитет бил нарушен поради негово неодамнешно приведување. На ова јавниот обвинител се надоврза дека тоа се однесува на друг предмет, а во овој истиот е повикан како сведок и треба да сведочи, а судот донесе решение со кое го одби барањето на сведокот.

На 24.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа беа испитани двајца сведоци, предложени од страна на застапникот на обвинението. Освен директно и вкрстено, беше спроведено и дополнително испитување на од страна на судот, кој го искористи своето право согласно член 383 став 5 од ЗКП, да и самиот поставува прашања со цел појаснување на претходно дадените одговори.

КОК-30/20 „Шпански скали“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување„ од член 353 и „Несовесно работење во службата“ од член 353-в од КЗ

Рочиштата за главна расправа закажани за 09.03.2021 и 23.03.2021 година беа отповикано со соопштение за јавност објавено на официјалната веб страната на судот. Причината за отповикувањето, како што стои и во самото соопштение е поради отсуство на еден од обвинетите а заради здравствени причини поврзани со КОВИД-19.

КОК-61/20 „Мустафа Шахини“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување„ од член од КЗ

На 17.03.2021 година, рочиштето за главна расправа се одложи поради непотполн судечки совет. Причината за одлагање е отсуство на член на советот – судија, кој во исто време бил ангажиран на друг притворски предмет.

К-2799/20 „Друмариња“

Предметот се води за кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување„ од член 353 од КЗ

На ден 04.03.2021 година, на рочиштето за главна расправа, беа испитани двајца сведоци и вешто лице од областа на материјалното, финансиското и сметководственото работење, на предлог на застапникот на обвинението. Од страна на одбраната беше извршено вкрстено испитување, при што за време на испитувањето, јавниот обвинител приговараше на поставените прашања, а сите приговори беа евидентирани во записник. Текот на постапката се снима – аудиовизуелно, а паралелно се води и записник преку диктирање од страна на судијата.

На ден 08.04.2021 година, на рочиштето за главна расправа беше испитан еден сведок, предложен од страна на јавниот обвинител. Сведокот беше испитан и вкрстено од страна на одбраната, а јавниот обвинител постојано приговараше на поставените прашања, дека истите не се вкрстени и дека излегуваат надвор од директното испитување, при што судот ги уважуваше овие приговори и не дозволуваше одговор на истите. Имајќи предвид дека јавниот обвинител, по претходно постојано приговарање, изјави дека нема повеќе да приговара, во неколку наврати, Судот дозволи да се поставуваат и прашања кои не произлегуваат од директното испитување на сведокот.

КОК-149/20

На 30.03.2021 година, рочиштето за главна расправа беше одложено поради непотполн судечки совет, односно отсуство на член на советот. Причините за одлагање се добиени од страна на службите од оделението за организиран криминал и корупција при Основниот кривичен суд Скопје.

Коментар:

Карактеристика на набљудуваните рочишта од овој месец е зголемениот процент на одложени рочишта, поради зголемување на бројот на заболени лица со COVID-19. Сепак, повторно, за жал е присутна и практиката на одлагање на судските рочишта поради поклопување на рочиштата на судиите или судиите поротници. Сметаме дека оваа практика е нужно да се искорени и при закажувањето на рочиштата да се внимава на веќе закажаните рочишта на членовите на судскиот совет. Во оваа насока сметаме дека правилното и доследното функционирање на системот за автоматска распределба на судските предмети би требало да обезбеди соодветна техничка поддршка за минимизирана оваа појава.

Во однос на примената на доказните правила од страна на судот и странките во текот на набљудуваните рочишта, со малубројни исклучоци, можеме да констатираме дека во доволна мерка се почитуваат законските правила за примена на директното и вкрстеното испитување на сведоците, како и дека судот соодветно ги применува своите законски овластувања во поглед на оценка на поднесените приговори во однос на правилното спроведување на директните и вкрстените испитувања на сведоците. Сепак, иако во помал број, присутна е практиката на поставување на дополнителни прашања од страна на судот, на крајот од испитувањето на сведоците, што сметаме дека без оглед што како можност е предвидена во ЗКП, е во спротивност со духот на техниките на директно и вкрстено испитување на сведоците, како и е спротивна на теоретската поставеност на главната расправа согласно ЗКП. Во таа насока, сметаме дека е упатно да се направи преиспитување на оправданоста на оваа одредба од ЗКП, а со цел, целосно запазување на целта на контрадикторната јавна и главна расправа во која судот е пасивен арбитер на фактите изнесени од страна на странките во постапката, како поткрепа на нивната теорија на случај.

За поздравување е увидената практика на соодветна реакција на судот во случаите кога странките без прогласување на својот сведок за непријателски се обиделе да го дискредитираат и да побараат изведување на претходно дадените искази во текот на претходната постапка. Сметаме дека во конкретниот случај судот сосем правилно постапил, со тоа што на странката не и дозволил предочување на исказот даден во истрага, без претходно сведокот да биде прогласен за непријателски.

Увидена е и интересна практика на примена на членот 391, ст. 3 од ЗКП, во текот на некои од набљудуваните рочишта. Имено, сметаме дека е несоодветна практиката на бранителите во текот на главната расправа да го променат ставот за обвинетиот кој на почетокот дал активна одбрана, во текот на главната расправа да бараат да се брани со молчење. Можна е ситуацијата да обвинетиот одбие да одговори на определени прашања, но не и да се брани со молчење, односно да не сведочи, откако еднаш веќе се согласил да сведочи. Во овие случаи, кога обвинетиот еднаш дал активна одбрана, а потоа бара од судот да се брани со молчење, сметаме дека е сосема оправдана реакцијата на обвинителството во смисла на членот 391, ст. 3 од ЗКП, кога бара читање на исказот на обвинетиот што претходно бил даден пред јавниот обвинител, доколку исказот бил даден согласно гаранциите предвидени во членот 207 од ЗКП. Односно доколку обвинетиот бил поучен за неговите права, а исказот бил сниман со аудиовизуелни средства. Сепак, сметаме дека одредбата од ставот 3 од членот 391, би требало, исто така, да биде применета мошне внимателно од страна на судот, во случаите кога се применува врз основа на аргументот дека обвинетиот во случаите на активна одбрана дал битно поразличен исказ во текот на главната расправа од тој даден во текот на претходната постапка, согласно членот 207 од ЗКП. Имено, сметаме дека аргументот на несоодветствување на исказот даден во текот на главната расправа и

исказот даден во текот на претходната постапка, би бил оправдан, само доколку имаме суштински промени на исказите, а не и доколку имаме минимални отстапувања. Ова од причини што широката примена на оваа законска одредба ја отвора можноста за некритично читање на исказите на обвинетиот дадени во текот на претходната постапка, што би довело до засновање на судската одлука на искази дадени надвор од главната расправа, наместо врз исказите дадени во текот на главната расправа. Токму затоа, сметаме дека одредбата од ставот 391, ст. 3 од ЗКП, би требало да се применува мошне внимателно и рестриктивно од страна на судот, а приоритет би требало да се дава на одредбата од членот 388 од ЗКП, која предвидува дека исказите дадени во претходната постапка се користат како аргументи во вкрстеното испитување или попознато како т.н. „освежување на меморијата“ на сведоците. Имено, сметаме дека преку примената на членот 388 од ЗКП, во услови на определени противречности помеѓу исказите дадени во текот на главната расправа и во текот на претходната постапка се дава подобра можност за оценка на исказот и дискредитација на сведочењето на обвинетиот во текот на главната расправа. На овој начин би се лимитирала можноста изедувањето на исказот на обвинетиот во текот на главната расправа да се потпира целосно врз читањето на исказите што се дадени во претходната постапка. Дотолку повеќе, имајќи го предвид ставот дека обвинетиот при давањето на својот исказ не е должен да ја говори вистината, како и дека е заштитен со начелото на презумпцијата на невиност, сметаме дека јавниот обвинител е должен да изведе соодветен квантум на докази по обем и квалитет што би го убедиле судот надвор од разумното сомнение дека обвинетиот е виновен за делото за кое се обвинува, што значи дека изјавата на обвинетиот би требало да биде само еден од доказите, а не и клучниот доказврз кој би се темелело обвинението. Токму затоа, сметаме дека во услови на присуство на обвинетиот кој дава активна одбрана, судот би требало дадените искази во текот на претходната постапка да ги репродуцира само делумно, во исклучителни ситуации, како и единствено во насока на побивање на исказите дадени од директното испитување во текот на вкрстеното испитување, а не и за изворно стекнување на сознание преку читање на целите изјави дадени во претходната постапка.

Сметаме дека е потребно целосна примена на одредбите од ЗКП во однос на обемот на примена на вкрстеното испитување, кое би требало да служи како основа за дискредитација на исказот даден во директно испитување, а не во текот на вкрстеното испитување да се применуваат отворени прашања кои не биле предмет во текот на директното испитување.

Интересно за коментар е и тврдењето на еден од сведоците кој за самиот себе рекол дека е дискредитиран поради фактот што против него се воделе други кривични постапки, па врз основа на ова и побарал да не биде сослушан како сведок. Сметаме дека судот правилно постапил кога дозволил да се сослуша овој сведок, пришто фактот што против некое лице се водат други кривични постапки не ја намалува доказната вредност на сведокот. Имено, сведокот сведочи за нешто што го видел или слушнал или на друг начин го дознал и истото е релевантно за конкретниот кривично правен настан опфатен во обвинението. Согласно на тоа, личните карактеристики и кредибилитетот на сведокот би требало да бидат оценувани од страна на судот само во насока на оценката на веродостојноста и кредибилноста на неговиот исказ, а не и во врска со можноста за сослушување на сведокот.

Конечно, од набљудуваните рочишта повторно може да констатираме различна практика при изведувањето на материјалните докази, и тоа од целосно објаснување на материјалните докази до просто наведување во записникот дека се изведени, без притоа истите на каков и да било начин да се изведат пред судот. Сметаме дека ЗКП би требало да се дополни преку додавање на појасни одредби

што детално би го опфатиле начинот на изведување на материјалните докази. На овој начин би се отстранила увидената практика на разноличност и неконзистентност при изведувањето на материјалните докази во текот на доказната постапка.